

Bsp. 11 x 17

Egy sajtóper története.

Az egyiknek egy tizezer koronás állás, — a másiknak 200 K fő- és 100 K mellékbüntetés.

A tizezer koronás, vagy hogy precízebb legyek, a hatezer korona fizetéssel és százalékos jutalékkal járó állást Pásztor Mihály kollégám, a „Világ“ című lap fővárosi rovatának vezetője kapta, akit a város hatalmaságai megtettek a Fővárosi Közlöny kiadóhivatali igazgatójának. A 200 K fő- és 100 K mellékbüntetést pedig — becsületsértésért — én tisztelettel alulírott kaptam tegnap a budapesti kir. törvényszéktől, mely előtt Pásztor Mihály kollégám rágalmazás miatt beperelt.

Minthogy egy-két lap kivételével majdnem összes kollégáim — bizonyára irántam való kiméletből — elhallgatják elítéltetésem történetét, ennél fogva legyen szabad nekem itt röviden előadnom, hogy mi az, amit a bíróság rajtam tegnap megtorolt. Teszem pedig ezt igazán minden szégyenkezés nélkül, mert erős meggyőződésem, hogy ez az ítélet, még a marasztaló részében is, éltem alkonyáig legszebb emlékeim közé fog tartozni.

Pásztor Mihály kollégámmal városi ügyekben régóta vagyunk ellentétes véleményen. Amikor például a trieszti gáztársulat szerződése lejárt, Pásztor Mihály kollégám, aki akkor a „Pesti Napló“ munkatársa volt, erősen kardoskodott a szerződés megújítása mellett. Sőt, amikor a városítás kimondása után megindult a „Világ“, Pásztor Mihály kollégám rovatának élém még akkor is olyan cikk jelent meg, mely visszasírta a közgyűlés által akkor szerencsére már leszavazott trieszti szerződést. Én ellenben, aki akkor a

Magyar Szó" hasábjain dolgoztam, meggyőződésem teljes erejével védelmeztem a gázüzem városításának tervét, mely a kínált meggyőződéssel szemben Budapest közönségének még a legpesszimistikusabb hivatalos számítás szerint is legalább 200 milliónyi előnyt jelentett volna, ha önzetlenül és lelkiismeretesen vizsik keresztül.

Ellentétes álláspontot foglaltunk el mi ketten 1911 tavaszán is, amikor az Erdélyben fölfedezett gázforrások idevezetésének terve felmerült. Pásztor Mihály kollégám igyekezett olvasóiban bizalmatlanságot kelteni az erdélyi gáz mennyiségének kielégítő volta felől; igyekezett az akkori kolozsvári ankét lefolyását úgy beállítani, mintha ott nem Heltai Ferenc utasította volna vissza a főváros nevében, hanem mintha az erdélyiek tagadták volna meg a fővárostól a gázkincs egy részének átengedését is; igyekezett továbbá fölkelteni a szénbányák érdekeltségének féltékenységét az elvezetés terve ellen, azt irván, hogy szénkészleteik kibaszására maguknak kell majd iparvállalatokat alapítaniok; szóval mindenféleképpen igyekezett hangulatot csinálni a fővárosnak földgázzal való ellátása ellen.

Én ellenben ezalagáltam a szakértőkhöz, tájékoztattam és tanultam. Meggyőződtem róla, hogy a gáz mennyiség több, mint elegendő; hogy az idevezetett földgáz köbmétere Budapesten 7—8 fillérbe fog kerülni, holott a légszesz ma 20 fillérbe kerül; meggyőződtem róla, hogy a 8 filléres ár mellett a városnak még annyi haszna is marad, hogy ebből nemcsak a vezeték költségeit amortizálhatja, de a később szükségessé váló új légszeszgyárat is ebből a haszonból, a polgárság minden további megterhelése nélkül építheti meg; szóval meggyőződtem arról hogy a földgáz idevezetése a fővárosnak is közérdeke, de minden egyes fővárosi polgárnak is lényegbe vágó anyagi érdeke. És miután erről meggyőződtem, tehát nem törődtem senkivel és semmivel, csak a közérdekkel és magyarózva, kapacitálva, kéréllve és leleplezve követeltem a földgáz idevezetését, az ehhez fűződő fővárosi érdek fölöttén kielégítését.

Ezenközben történt, hogy valamelyik cikkemben újra elkeseredetten elpanaszoltam, hogy a légszeszgyári érdekeltség, mely a maga üzletét és hatalmát féltette, milyen eszközökkel dolgozik, hogy a földgáz idevezetését meggátolja. Cikkemben megállapítottam azt is, hogy a sajtó legnagyobb része ugyancsak szembeáll a közérdekkel és egészen úgy viselkedik, mintha a gázgyár körül csoportosuló magánérdekeltség szolgálatában állna. Biráltam Heltai Ferenc légszeszgyári igazgató eljárását, egyenesen, nyíltan megvádoltam céljait és módszerét. És biráltam a sajtó magatartását is, részint általánosságban részint egyenkint. Biráltam egyebek közt a „Világ“ című lapnak felfogásom szerint közérdekelles viselkedését is a szóban forgó kérdésben.

Másnap a „Világ“-ban jelentkezett Pásztor Mihály kollégám mint rovatvezető. Magára vette cikkem összes vádjait. Ami személyéből jelentőségben hiányzott, azt pótolta végtelen nagy szívvel. Helytállt mindenkéért és kijelentette, hogy ő, akiről egy szót se irtam, akivel semmi dolgom, semmi bajom nem volt, besajjtóperrel engem mindenki helyett, — aki nem mer beperelni. Én felcstem erre a jelentkezésre. Nyilvánosan megmondtam azonnal, hogy Pásztor Mihály kollégámról nem irtam semmit. Ismerem kollégám duzzadó öntudatát. Nem akartam őt megbántani. És ezért nem azt irtam, amit gondoltam. Nevezetesen nem azt irtam, hogy Pásztor kollégám ebben az ügyben sokkal csekélyebb tényező, semmint vele akarnék harcba szállni. Nem ezt irtam; hanem egyrészt fentartottam azt az állításomat, hogy „a földgáz idevezetését kontrakarrizozni panama“, másrészt kijelentettem, hogy mivel Pásztor kollégámról nem irtam abszolút semmit, tehát őt, ha mégis beperel, „vádoló strohman“-nak tekinteném.

Igy keletkezett az a sajtóper, melyet tegnap tárgyalt a budapesti kir. büntetőtörvényszék. Biráink előtt ismét kiderült az az ellentét, mely engem Pásztor Mihály kollégámmal szemben úgy látszik egész életemen végig fog

üldözni. Én ugyanis teljesen változatlanul, ugyanazzal a meggyőződéssel és ugyanazokban az életviszonyokban, mint szerény fizetés mellett a közérdekért hadakozó szegény újságíró álltam a bíróság asztala elé. Pásztor Mihály kollégám ellenben úgy állt oda engem vádolni, mint a főváros által fentartott Fővárosi Közlöny igazgatója, 6000 korona fizetéssel és jelentékeny jutalékkal, melyet havonta a főváros pénztárától vész fel.

Mikor a bíróság előtt megjelentünk, én még mindig úgy viselkedtem vele szemben, mint kollégámmal. Megismétltem azt a kijelentésemet, hogy őt nem vádoltam és séíteni nem akartam. Hajlandó voltam ezt a nyilvánosság előtt is még egyszer megismételni. De Pásztor Mihály kollégám ezuttal az enyémmel ellentétes felfogást vallott.

Én becsületes visszavonulást kínáltam neki, ő pedig önként vállalt vereséget követelt tőlem. Én elégtételt ajánlottam neki, ő pedig bosszút követelt. Így hát leültünk a tárgyalóasztal elé ítéletet kérni.

Délután fél három órára meg volt az ítélet. A bíróság engem fölmentett a rágalmazás vádjá alól az egész vonalon. Teljesen fölmentett pedig azon vád alól, melyet Pásztor Mihály kollégám ellenem eredetileg emelt. A bíróság azt a cikket, melyre Pásztor Mihály a „Világ“ című lapban jelentkezett és amelyet beperelt, hogy „megtorolja“ rajtam a földgázellenes érdekeltség ellen irányuló állítólagos „rágalmaidat“: ezt a cikket a bíróság nem vette ítélet alapjául. Ha csak ezt a cikket irtam volna, a bíróság ítélete teljesen fölmentő lett volna.

Ellenben elítélt a kir. büntető törvényszék becsületsértésért azért, mert annak idején megirtam ezeken a hasábjokon Pásztor Mihály kollégámnak, hogy ha olyasmért perel, amilhez semmi köze, „strohmann“-nak fogom tekinteni. A bíróság ezt a kifejezést találta Pásztor Mihályval szemben meggyalázonak. Ezt és még azt, hogy „a földgáz idevezetését kontrakarrizozni — panama.“ Ez az utóbbi kifejezés nem is volt inkriminálva és így nem is volt alkalmam annak valódiságát bebizonyítani, amiért védőm semmiségi panaszszal támadta meg az ítéletet.

Pásztor Mihály felebbézt. Ezt értem. Az ítélet fölmentő része nagyon fájhat azoknak, akiknek tegnap Pásztor Mihály helyében kellett volna állaniok, ha közéleti becsületüket védelemre érdemesnek tartják. Pásztor Mihály kollégám tehát tovább keresi rajtam azt a bosszút, melyet ő tegnap nem volt képes a beperelt cikk által sujtott érdekeltségnek feltálatlani. Én is felebbéztem. Hogy miért? Azért, mert mint a magyar igazságszolgáltatásban bizakodó magyar polgár minden bírói fórumon választ keresek arra a kérdésre, mely a tegnapi ítélet előtt utolsó szavam volt.

— Itt áll egy vádlott — mondtam tegnap — aki a közérdeket védte és nem keresett mást, mint az igaznágot. És itt áll egy vádló, aki támadta azt, amit ez a vádló védett és a városnál egy tizezer koronás állást talált . . . Itélkezvén, méltóztassék megfelelni arra a kérdésre, *keltőnk közül melyik volt önzetlenebb?* . . .

A törvényszék háromnegyed résznyi fölmentéssel felelt. Hogy mit fog felelni a királyi ítélőtábla és esetleg a Kuria, azt még nem tudom. De hogy Budapest nyolcszáz ezer polgára mit felel, azt sejttem és érzem. És ez az érzés már tegnap, az ítélet kihirdetése után is olyan erős volt bennem, hogy rögtön azt mondtam védőmnek.

— Berámáztatom és örökké megőrzöm ezt az ítéletet! . . .

Mert büszkék vagyok erre a közérdek védelmében szerzett fő- és mellékbüntetésre, mint lennek egy olyan állásra, melyet — vajjon Pásztor Mihály kollégám akkor is megkapott volna-e, ha azt csinálta volna, amit én? . . .

Sándor Mihály.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt sziveskedjenek lehetőleg gyorsan intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.